



Winst- en verliesrekening bij uitbesteden proeve De les van een proeve

De organisatie van een proeve van bekwaamheid (pvh) is voor veel scholen een lastige klus. Proeves vinden veel op stagebedrijven plaats, maar stagebieders zijn vaak weinig objectief en de proeves niet uniform. AOC De Groene Welle koos voor samenwerking met PTC+.

“Wij zijn een klein aoc met een kleine afdeling Veehouderij en hebben dus ook een kleine bezetting. Ik vroeg me af hoe ik een kwalitatief goede pvh moest organiseren.” Hans Klok is docent veehouderij aan De Groene Welle in Zwolle. Hij stond voor de opgave om een pvh te organiseren voor de derdejaars leerlingen van niveau drie en vier. Toen Eltjo Bethlehem als accountmanager van PTC+ op een middag kwam vertellen wat PTC+ voor scholen kan betekenen bij het orga-

niseren van de pvh's, zag Klok een mogelijke oplossing voor zijn probleem. En hij wilde het dan ook meteen goed aanpakken. Samen met Sicko de Vries en Klaas Bolding van PTC+ ging hij een traject in dat niet alleen leidde tot een 'elegante' pvh, maar hem ook opnieuw naar zijn onderwijs deed kijken.

Dapper

In de besprekingen met PTC+ kwam al snel de mogelijkheid van een entreetoets

naar voren. “Een soort evc-trajectje”, legt De Vries uit. “We steken de thermometer erin en kijken of er voldoende bodem is om de pvh af te nemen.” De kandidaten togen in januari een dag naar Oenkerk om in een soort carrouselvorm allerlei werkzaamheden te verrichten. Op basis daarvan rapporteerde PTC+ de hiaten per leerling en wat de grootste gemene deler nog mist. Vervolgens keken PTC+ en Klok hoe ze die tekorten weg konden werken. Op som-

Gedurende de eerste anderhalve dag van de proeve was de begeleider nog nadrukkelijk aanwezig om uitleg over het bedrijf te geven. Daarna moesten de leerlingen het alleen doen

mige onderdelen kregen de leerlingen nog extra training in Oenkerk, andere onderdelen verzorgde Klok in Zwolle. De Vries vindt het dapper dat Klok en De Groene Welle dit voortraject zo aanpakten. “Daarmee laten ze ons meekijken in hun keuken.” Dapper, kwetsbaar? Het is precies wat Klok wilde: laten zien of de school het wel goed doet. “Wij leiden leerlingen op, laat iemand anders maar zeggen of we het goed doen.”

Uit de entreetoets bleek dus dat leerlingen nog wel wat extra training konden gebruiken. Klok beschouwt dat niet alleen als negatief. “Leerlingen zeggen heel gemakkelijk ‘dat kunnen we wel’ of ‘dat weten we al’. De entreetoets liet zien dat er wel meer van hun wordt verwacht dan wat ze op stagebedrijven vaak doen.” Alien Jonkman en Heim Jan Juf-

fer, leerlingen van niveau drie, deden mee aan het traject. Ze hadden geen idee wat hen te wachten stond bij de entreetoets. Het viel Heim Jan niet tegen, maar beiden zeggen ook dat ze onderdelen, zoals het signaleren van uierontsteking en pootscore, nooit eerder hadden gedaan. Uit de gesprekken die Klok met de leerlingen daarover voerde, bleek dat ze op stagebedrijven vaak klusjes doen die ze al gauw beheersen. “En dan sturen ze de leerlingen weg met een acht of negen als beoordeling.” De uitkomsten van de entreetoets zeggen dus iets over de school, over de leerlingen, maar ook over de stagebedrijven.

Serius

Na de entreetoets volgde extra training en les. Ook bezocht De Vries de leerlin-

gen op school om hun te vertellen hoe de pvb in zijn werk zou gaan. Leerlingen kregen daardoor het gevoel van ‘dit wordt serieus’. Voor één leerling was het de aanleiding om zelf uit te zoeken hoe een melkrobot precies werkt. Alien besloot nog een keer de lesstof door te nemen.

Voor de pvb moesten de leerlingen acht volle dagen, verjaardag of niet, naar Oenkerk. Ze kregen daar als groep van drie of vier deelnemers de verantwoordelijkheid voor het runnen van een melkveebedrijf met 180 melkkoeien. Het werk was in drie onderdelen verdeeld: melken, voeden en verzorging van het jongvee. Elke deelnemer verrichtte gedurende twee en een halve dag een van de werkzaamheden en droeg het daarna over op een van de andere deelnemers. Daardoor moesten ze elkaar ook wegwijs maken in de uitvoer van het werk en de aandachtspunten van dat moment zoals dierenartsbezoek, afkalven, en tochtigheid. Bolding: “Zo zat er ook nog een communicatief gedeelte in.”

Leerlingen moesten voor de pvb ook werken met de melkrobot. Heim Jan had dat al eens gedaan maar anderen hebben zich van te voren nog laten voorlichten





“Het mooiste van deze pvb is dat ze je helemaal vrij laten. Zolang je er maar voor zorgt dat de koeien gezond blijven en melk blijven produceren”

Leerlingen van niveau drie moesten naast de dagelijkse werkzaamheden een onderbouwd advies geven over bijvoorbeeld het voerschema. Leerlingen van niveau vier kregen via de site van PTC+ inzicht in de kengetallen van het bedrijf

“Wij leiden leerlingen op, laat iemand anders maar zeggen of we het goed doen.”

en de opdracht om individueel een analyse te maken van het bedrijf en een advies uit te brengen over een onderdeel van de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld vruchtbaarheid of gezondheid.

Tijdwinst

De pvb krijgt zijn meerwaarde doordat de leerlingen echt verantwoordelijk zijn voor het bedrijf, 24 uur per dag. Er waren wel steeds begeleiders aanwezig, maar die bleven bewust op de achtergrond. Tijdens de week zou een koe kalven. De Vries: “De begeleiders hadden dat al twee dagen van te voren gezien, maar het niet tegen de leerlingen gezegd.” In principe namen de leerlingen dus alle beslissingen. “Een tochtige koe moest geïnsemineerd worden. Wij moesten beslissen met welke stier dat zou gebeuren.” Dat was voor Alien een spannend moment. En Heim Jan: “Het mooiste van deze pvb is dat ze je helemaal vrij laten. Als je ’s nachts voor de koeien op bent geweest, kun je overdag gerust een uurtje op bed. Zolang je er maar voor zorgt dat de koeien gezond blijven en melk blijven produceren.” Voor het criteriumgericht interview waren Alien en Heim Jan niet meer

bang. Doordat ze zo intensief op het bedrijf hadden gewerkt en doordat ze zelf beslissingen hadden moeten nemen, konden ze hun keuzes goed verantwoorden. Ze gaven ook nog advies over het bedrijf. Bijvoorbeeld om de koeien maar twee keer per dag te halen in plaats van vier keer. “Zo halen ze geen tijdwinst uit de melkrobot,” vindt Heim Jan, “en de koeien wennen eraan, dan komen ze helemaal niet meer uit zichzelf.”

Compensatie

Leerlingen, docent en organisatoren zijn heel tevreden over de pvb. Heim Jan vond deze pvb beter dan de vorige op zijn stagebedrijf. “Dan kwam de docent een uurtje langs, stelde een paar vragen en dat was het dan.” Alien heeft veel geleerd van de proeve. “Ook al stond je er niet alleen voor, je moest wel echt verantwoordelijkheid nemen. Daar leer je van.” Ook voor Klok heeft het veel opgeleverd. “Met name inzicht in hoeverre we de leerlingen goed voorbereiden op de pvb.”

Maar zo’n pvb kost wel wat. Henk van der Vegt is teamleider Dier in Zwolle. Hij was aangenaam verrast door het niveau en de wijze van aanpak. Maar eigenlijk kan het financieel niet uit. Deze pvb overschrijdt het bedrag dat er per leerling voor praktijkleren staat. Toch denkt Zwolle erover om ermee door te gaan. “Uit de evaluaties van de leerlingen concluderen we dat we dit eigenlijk niet mogen onthouden. Ze geven aan dat ze nooit eerder zoveel geleerd hebben en zo beoordeeld zijn.” Ter compensatie gaat het team de pvb’s voor het eerste en tweede jaar nu combineren en op de stagebedrijven afnemen. Ook denkt Van der Vegt erover om op andere kosten die voor praktijkleren gemaakt worden te bezuinigen.

Uiteindelijk blijken er genoeg voordelen om de pvb in deze vorm aan te bieden. De Vries kan er ook nog wel een aantal noemen: het schaalvoordeel, de onafhankelijkheid en objectiviteit van de gecertificeerde assessoren, uniforme en gestandaardiseerde pvb’s en een hoop minder beslommingen voor de school. □